

TEMEL İLAÇLARISAĞLAMADA BAŞARI İÇİN 7 ADIM

1. Ulusal İlaç Politikası

Her ülkenin genel sağlık politikası, Temel İlaçlar Ulusal Politikasını da içermelidir. Dünya Sağlık Örgütü'nün rolü, temel kavramlar ve yararlar hakkında hükümetleri bilgilendirmek; temel ilaçların seçimi, bir hareket planı oluşturulması, ilaçların elde edilmeleri, nitelik kontrolü ve eğitim, mevzuatın değerlendirilmesi alanlarında teknik destek sağlamaktır. Bir ulusal temel ilaç politikası, daha çok insana aynı veya daha düşük maliyetle daha çok ilaç sağlayabilir.

2. Temel İlaçların Seçimi

Temel ilaçlar, toplumun çoğunluğunun sağlık bakımı gereksinmesini karşılayan ilaçlardır. İlaçların seçimi, en çok görülen yerel hastalıklar ve koşullar ile; sağlık bakımı sisteminde değişik seviyede bu ilaçları kullanacak olan sağlık çalışanlarının yetenekleri esasına dayanır. Şimdilerde 80'den fazla ülke, pekçok hükümete bağlı olmayan kuruluşlar ve Birleşmiş Milletler çeşitli kuruluşların yaptığı gibi, Dünya Sağlık Örgütü'nün Temel İlaçlar Model Listesini benimsemişlerdir.

3. İlaç Eldelemesi

Hemen çok sıklıkla, ülkeler ilaçları için gereğinden daha fazlasını öderler. Oysa dünya pazarında uluslararası rekabet ihalelerinden toplu siparişlerini çekerek paralarını daha iyi değerlendirebilirler. UNICEF ve WHO (DSÖ), ülkelere ilaç elde etme sistemlerini güçlendirme ve eğer gerekli ve olanaklı ise alımlarında güvenilir -iç veya dış- finansman sağlamada yardım ederler.

4. Temin (Sağlama) Lojistiği

DSÖ'nün amacı, halkın herhangi bir zamanında gereksineceği en çok kullanılan 20 temel ilaca 1 saatlik bir mesafede erişebilmesini kesin olarak gerçekleştirebilmektedir. Sağlama zinciri şöyle işlemelidir: Doğru seçim, paketlenme ve depolama, bozunma nedeniyle daha az israf, yitirmeme veya çalınmama, yakıt kıtlığı, iklime ve coğrafi koşullara karşın en uzak dispansere değin düzenli taşıma. Pekçok ülke UNICEF, DSÖ ve ikili kuruluşların desteğiyle etkin ilaç dağıtım sistemlerini kurmuşlardır. İlaç endüstrisi, kaza, bu konuda uzmanlık desteği sağlamaktadır.

5. İlaçların Uygun Kullanımı

Hem sağlık çalışanları, hem de halk, ilaçları ne zaman ve nasıl kullanacakları hakkında eğitim ve daha iyi bilgilendirme gereksinimi içindedirler. Olağan sorunlardan, ötedenberi süregelen fazla ilaç yazma alışkanlığı, hastayı, tarifleri izlemeye ve kendisini ayarlama başarısız kılabilir. Temel ilaçların endikasyon, kontraindikasyon ve yan etkilerini içerecek ilaç bilgi kâğıtları (prospektüs) DSÖ tarafından dikkate alınmaktadır. Pekçok ülke, sağlık çalışanlarınca kullanılmak üzere, kendi sağaltımsal rehberlerini ve sağaltım şemalarını geliştirmişlerdir. Tüketici grupları, halk içinde ve halk adına değerli çalışmalar yapmaktadırlar.

6. Nitelik Kontrolü

Temel ilaçlar, emniyet ve etkinlikleri ölçüsünde güvenilir bir kalitede olmalıdırlar. Nitelik, (kalite), iyi üretim teknikleri ve ürünlerin sunu zincirinde her aşamada izlenmesi yoluyla ilacın kullanıldığı ana dek güvence altında olmalıdır. Farmasötik Üreticileri Derneği Uluslararası Federasyonu (IFFMA)'nın üye şirketleri, gelişmekte olan ülkelerin ulusal kalite kontrolleri için eğitim desteği sağlamaktadırlar. Kalite kontrol laboratuvarları bulunmayan herhangi bir ülke, ithal ettiği ürünlerin kalite güvencesini, onların ihracı sırasında uluslararası ticarete yürürlükte olan DSÖ'nün Sertifikasyon Şeması sayesinde sağlayabilmektedirler.

7. Eğitim

DSÖ üniversitelerle, eğitim merkezleri ve ilaç endüstrisi ile işbirliği içinde eğitim materyali ve kurslar sağlayarak; ilaç politikası üretme, seçim elde etme, kullanım ve yönetim; ilaç mevzuatı ve düzenli denetim ile üretim ve kalite kontrolü konularında eğitilmiş personel açığı bulunan ülkelere destek sağlamaktadır. Seminer ve grup çalışmalarında (Worshop), başarılı temel ilaç programları geliştirmiş ülkeler; diğerlerine, "nasıl yapılır"ı sergilemektedirler.

(World Health, 6-7 1984)

(Çeviren: Dr. Ahmet SALTİK)